

Zpráva o realizaci kooperativních projektů v podprogramu VISK 9/1 za rok 2021 Doplňování vybraných záznamů článků do báze ANL v krajských a odborných knihovnách

Po zrušení oddělení článkové bibliografie a ukončení vlastního analytického zpracování seriálů a monografií v NK ČR se zpracování záznamů článků z celostátních periodik v roce 2012 ujaly krajské a některé odborné knihovny. Od této doby jsou záznamy článků z celostátních periodik zpracovávány v rámci kooperativních projektů.

Na rok 2021 podalo 13 knihoven (11 krajských a 2 knihovny AV ČR) projekty zaměřené na tvorbu analytických záznamů, které byly zasílány do databáze ANL. Pracovníci Národní knihovny ČR (dále NK ČR) vykonávali koordinaci a správu báze ANL.

V rámci podpořených kooperativních projektů bylo v roce 2021 odpracováno třinácti zúčastněnými knihovnami 10 131 hodin, jedna knihovna využila možnosti supervize záznamů (ze spoluúčasti) v rozsahu 0,13 úvazku / 1 měsíc. Dle závěrečných zpráv řešitelů projektů bylo celkem zpracováno a do báze ANL doplněno 20 669 záznamů obohacených o jmenná a věcná metadata ze 178 periodických titulů vycházejících v roce 2020 a 2021 (nebo starších, podle potřeb báze ANL). Podle statistik z 2. 2. 2022 bylo do báze v rámci projektu naimportováno 20 755 záznamů (podle plánu měly knihovny dodat 20 260 záznamů). Všechny záznamy v rámci projektů byly zpracovány, ale 15 záznamů neprošlo kontrolou při importu do báze ANL. Nový import záznamů byl v době zpracování této zprávy v řešení. Přehled excerpovaných titulů je dostupný na webové stránce <https://sites.google.com/view/anl-bib>. Díky Historickému ústavu AV ČR se celkový počet zpracovaných záznamů proti roku 2020 mírně zvýšil (o 1 676), bohužel krajské knihovny zpracovaly o 1 697 záznamů méně než v roce 2020.

Koordinace projektů byla realizována pracovníky NK ČR. V rámci koordinace byla rozdělena excerpční základna a upravena podle zpracovatelských kapacit jednotlivých knihoven. Při výběru byly také reflektovány změny, které nastaly u knihoven přispívajících do báze ANL v rámci vlastní excerpcce mimo rozsah projektu VISK9/1.

Mezi další činnosti patřila metodická podpora a také pokračování snah o znovuoobnovení Oddělení pro agendu analytické bibliografie v NK ČR a o realizaci dalších cílů Koncepce národního systému analytické bibliografie, která byla zpracována v roce 2017. Od 1. 10. 2021 bylo v NK ČR zřízeno jedno systemizované pracovní místo v Oddělení souborných katalogů v NK ČR pro oblast analytické bibliografie.

Průběžně pokračuje technická správa báze ANL v systému Aleph, včetně uplatnění kontrolních mechanismů nad zasílanými záznamy. V průběhu roku byly do báze ANL postupně importovány záznamy od zpracovatelských knihoven.

Pandemická situace, která výrazně ovlivnila rok 2021, se nepromítla do plnění projektů jednotlivých knihoven. Epidemiologická opatření ovlivnila pouze možnosti pracovních setkání. Většina konzultací tak probíhala prostřednictvím elektronické komunikace. Uskutečnilo se pouze jedno setkání bibliografů (32. zasedání sekce pro bibliografii SDRUK ČR), jehož součástí byla i přednáška zástupců z NK ČR: Báze ANL současnost a budoucnost.

V roce 2021 přispívalo do ANL, mimo knihoven zapojených v kooperativním projektu, dalších 12 (11 v roce 2020) producentů odborných databází, celkem tedy 25 institucí. Kromě záznamů z kooperativních projektů jsou do báze zasílány záznamy z excerpcí z regionálního tisku (krajské knihovny), záznamy z odborných periodik (odborné knihovny a univerzitní knihovny) a záznamy z knihovnického tisku (NK ČR). V rámci široké kooperace bylo za celý rok 2021 do báze ANL naimportováno 45 498 záznamů, což je o 946 záznamů méně než v roce 2020.

Kooperativní zpracování záznamů článků probíhalo v roce 2021 již 10. rokem. Za uplynulých 10 let bylo v rámci kooperativních projektů s podporou VISK9/1 do báze ANL zpracováno celkem 188 200 záznamů. V bázi ANL je k 1. 1. 2022 celkem 1 875 482 záznamů, z toho 609 816 má odkaz na plný text.

V roce 2022 budou kooperativní projekty pokračovat ve stejném rozsahu jako v roce 2021, projekty podalo 13 institucí. Koordinaci a správu báze ANL budou provádět pracovníci NK ČR.

Závěr:

Přes snahu krajských a odborných knihoven se od roku 2011 nepodařilo nahradit excerpce NK ČR v plné výši, chybí zpracování článků z denního tisku, sborníků a nepravých periodik. Další problém spočívá v tom, že se zatím nepodařilo úplně dohnat skluz, část titulů se excerpce s ročním zpožděním. Není kapacita na analytické zpracování elektronických periodik a sborníků. Díky Historickému ústavu AV ČR se podařilo v roce 2021 zpracovat více záznamů než v předcházejících letech. Bohužel klesá počet záznamů zpracovaných krajskými knihovnami. V roce 2021 nepodala 1 krajská knihovna projekt a nepodala jej ani na rok 2022. Klesl i počet celkově zpracovaných záznamů v rámci širší kooperace. Ukazuje se, že je to pracovní kapacita a zejména nutnost 30% spoluúčasti zúčastněných knihoven a také nízké finanční ohodnocení této vysoce kvalifikované práce, které ovlivňují množství zpracovaných záznamů. Do ceny záznamu se nepromítají další personální náklady (sociální a zdravotní pojištění atd.) a také režijní náklady, které teď hradí knihovny zúčastněné v kooperativních projektech z vlastních zdrojů.

Je třeba urychleně zahájit nový vývoj automatizovaného zpracování analytických záznamů, neboť nástroje pro extrahování metadat ze zdigitalizovaných dokumentů nejsou zatím na takové úrovni, aby se daly při zpracování záznamů článků plnohodnotně použít. Než ovšem bude možné zpracovávat analytické záznamy automatizovaně na základě digitalizace a elektronického povinného výtisku, je třeba motivovat knihovny i jednotlivé zpracovatele k vyššímu počtu zpracovaných záznamů. Motivací může být i zvýšení hodinové mzdy na 150 Kč.

Cíle projektu byly splněny. Záznamy článků byly zpracovávány klasicky dle podaných projektů. Stanovené standardy zpracování byly dodrženy, záznamy článků byly zpracovávány podle pravidel RDA.

V NK ČR se podařilo vytvořit 1 systemizované místo pro oblast agendy analytické bibliografie, o které bylo usilováno v předchozích letech. V následujících letech budou pokračovat snahy o realizaci dalších cílů Koncepce národního systému analytické bibliografie, včetně možnosti navýšení pracovních kapacit. NK ČR bude i nadále kooperativní projekty koordinovat a provádět údržbu báze ANL.

Významným přínosem projektu bezesporu je, že se pro rok 2021 udržela kontinuita ve zpracování dokumentů pro databázi ANL.

Dne 12. 2. 2022

Zpracovala Mgr. Eva Svobodová
dle závěrečných zpráv kooperujících knihoven
a podkladů koordinátorky projektů PhDr. P. Štátné.
Statistiky zpracovali Mgr. D. Kindl a D. Veselý.

Příloha č. 1

Statistika zpracovaných a zaslaných záznamů do báze ANL v rámci kooperativních projektů v roce 2021

Sigla	Záznamy dle zpráv	Záznamy dle projektů	Záznamy dle importu	Hodiny dle zpráv
ABA007	6 149	6 000	6 139	3 000
ABB036	3 000	3 000	3 073	1 500
CBA001	770	770	771	385
HBG001	1 900	1 900	1 901	950
HKA001	1 400	1 400	1 401	700
KLK001	956	750	947	478
KVG001	613	600	613	300,7
LIA001	1 000	1 000	1 043	500
OLA001	1 200	1 200	1 209	600
OSA001				
PAG001	1 156	1 140	1 148	570
PNA001	625	600	625	300
ULG001	900	900	900	450
ZLG001	1 000	1 000	985	500
ABA000				
Celkem	20 669	20 260	20 755	10 130,7
Krajské knihovny			11 543	